

Король А. А.,
доцент кафедри германського, загального і порівняльного мовознавства
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ПРАГМАТИЧНІ ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИСЛОВЛЕННЯ-ЗВИНУВАЧЕННЯ У НІМЕЦЬКОМОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

Анотація. Стаття присвячена проблемі дослідження фрагмента німецької мовної картини світу, пов'язаного з тематичним полем «звинувачення». Установлюються та аналізуються 4 концепти: LÜGE/брехня, VERSCHWENDUNG/марнотратність, FAULHEIT/лінощі, FEHLER/помилка, які ототожнюються з найчастотнішими причинами *звинувачення* адресата в німецькому суспільстві.

Ключові слова: висловлення-звинувачення, концепт, мовна картина світу, фразеологізм, менталітет.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку лінгвістики характеризується парадигмою новітніх напрямів досліджень, серед яких чільне місце посідає вивчення комунікації. Дослідження мовних особливостей будь-якого народу передбачає врахування способів організації його знань, чинників формування соціальних запитів та інтересів як окремих індивідів, так і культурних спільнот [9, с. 5–6].

Стаття присвячена актуальній проблемі розгляду мовних засобів, що інтерпретують картину світу на прикладі висловлень-звинувачень у німецькомовному художньому дискурсі. Вивчення національної мовної картини світу допоможе виявити особливості сприйняття оточуючої дійсності мовною спільнотою та її відтворення в лексичній системі.

Метою статті є визначення основних прагматичних характеристик висловлення-звинувачення та його лінгвокультурні особливості. Об'єктом дослідження є висловлення-звинувачення у сучасному німецькомовному художньому дискурсі; предметом – їхні прагматичні характеристики, лінгвокультурні особливості та мовні засоби об'єктивації.

Суб'єктами мовної картини світу є носії мови, оскільки картина світу є способом його пізнання, а отже, результатом когнітивної діяльності людей, відображенням результатів діяльності повсякденної свідомості [2, с. 35]. Тому дослідження окремого фрагмента німецької мовної картини світу (в нашому випадку – *звинувачення*) наблизить нас до осягнення результатів когнітивної діяльності носіїв німецької мови, до розуміння їхнього менталітету, що і є метою нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Лінгвісти відзначають безпосередній зв'язок когнітивної лінгвістики з поняттям концепту, розуміючи під ним те, що індивід думає, уявляє, знає про об'єкти світу [6, с. 100]. В. Телія пропонує широкий підхід до поняття концепту як знання про те, що позначається у всіх його зв'язках і відношеннях, і те, що відповідає на запитання «Що відомо про це?». А. Новіков і О. Ярославцева звужують поняття концепту до об'єктивних знань: «Концепт завжди співвіднесений із певною галуззю знань, тобто конкретним тематичним полем» [4, с. 72]. В. Тойберт розглядає концепт як відношення певного вислову в окремо взятій мові

до його семантичного змісту, як відношення до універсальної, незалежної від мови, концептуальної структури [10, с. 290].

Виклад основного матеріалу. У нашому дослідженні концепт розуміється як термін, що відображає знання й досвід людини; оперативна змістовна одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи й мови мозку, усєї картини світу, віддзеркаленої в людській психіці. Поняття концепту відповідає уявленню про ті смисли, якими оперує людина в процесах мислення та які відображають зміст досвіду й знання, зміст результатів усєї людської діяльності й процесів пізнання світу у вигляді певних «квантів» знання [5, с. 25].

Отже, концепт може мати чітку логічну форму, бути пов'язаним із конкретним тематичним полем, певною галуззю знань, а може не мати цієї чіткої логічної форми. Тоді до складу концепту входять знання та уявлення людини про світ, її досвід тощо.

У цій статті ми спробуємо розглянути відображення дійсності у свідомості німців за допомогою чотирьох концептів («LÜGE» / «брехня», «VERSCHWENDUNG» / «марнотратність», «FAULHEIT» / «лінощі», «FEHLER» / «помилка»), що безпосередньо пов'язані з тематичним полем «звинувачення» і реалізуються у змісті лексичних одиниць, фразеологічних зворотів у системі метафор та стійких порівнянь. Вибір зазначених концептів пояснюється основними причинами *звинувачення* адресата, що стали підґрунтям зародження мовленнєвої дії *звинувачення* у сфері суспільної діяльності людини. У процесі аналізу фактичного матеріалу було встановлено, що у більшості досліджуваних контекстів мовець вдається до *звинувачення* свого співрозмовника у брехні, нещирості, неправдивому твердженні (концепт «LÜGE» – 42%); у марнотратності, безглуздому витрачання грошей, неекономному ставленні до матеріальних благ (концепт «VERSCHWENDUNG» – 28%); у ледарюванні, лінощах, небажанні продуктивно працювати (концепт «FAULHEIT» – 19%); у припущенні помилок, прорахунків, неточності, особливо у сфері професійної діяльності (концепт «FEHLER» – 11%). Із позиції етики та моралі вказані вище причини *звинувачення*, що превалюють у німецькому суспільному житті, розглядаються як ненормативні явища й оцінюються негативно.

Ілюстративним матеріалом для нашого дослідження слугували контексти зі *звинуваченням* із художньої літератури, з яких способом суцільної вибірки було виокремлено 3066 висловлень-звинувачень (романи, п'єси, оповідання 50 авторів; загальний обсяг фактичного матеріалу – близько 15000 сторінок), а також приклади з фразеологічних словників.

Залучення до аналізу фразеологічного фонду німецької мови вважаємо необхідною умовою для дослідження специфічних характеристик культури та менталітету німецького народу,

своєрідності нації, що проявляється в комунікативних ситуаціях «звинувачення». Адже фразеологічні одиниці відображають у своїй семантиці тривалий процес розвитку культури народу, фіксують та передають наступним поколінням культурні настанови, стереотипи, еталони. Фразеологію вважають фрагментом мовної картини світу. Фразеологічні одиниці виникають не стільки для того, щоб описувати світ, скільки для того, щоб оцінювати та виражати до нього суб'єктивне ставлення [3, с. 60].

Номінації негативних моральних якостей / вчинків (LÜGE, VERSCHWENDUNG, FAULHEIT, FEHLER) та їхні похідні містять в собі оцінку, тому що вони позначають відхилення від норми, а випадки відхилення від стереотипу, від норми привертають до себе увагу, їх обговорюють, пояснюють, оцінюють [1, с. 104]. Тому прояви негативних моральних якостей / вчинків стають об'єктом оцінки, як колективної, так й індивідуальної. Оцінка входить до лексичного значення назви негативної моральної якості та найменування ознаки людини за якістю. О. Шрамм визначає оцінку як виражене в словесній формі ставлення людини до чого-небудь (до предмета, явища, процесу, стану, до іншої людини, до самого себе тощо) [8, с. 40].

Міжособистісна взаємодія, реалізуючись у соціальних ситуаціях, регулюється в суспільстві певними конвенціями. Індивід не існує поза певною соціальною спільнотою й, будучи включеним у соціальну комунікацію, він несе в собі безліч інтересів (від державних до сімейних).

Як свідчить мовний матеріал, брехня (LÜGE) стала домінуючою причиною (42% прикладів) виникнення комунікативної ситуації *звинувачення* адресата в неправдивому твердженні, обдурюванні, приховуванні правди в німецькому соціумі. Зазначимо, що ми включаємо неправду до семантичного простору «не-правда», розрізняючи тим самим поняття «істина» і «правда». Істину вважають характеристикою суджень про об'єктивно відсторонену від людини реальність, тоді як правда здобуває статус істини в міжособистісній взаємодії, ґрунтується на усвідомленні суб'єктом моральної відповідальності за свої власні висловлювання. На підставі цього ми протиставляємо неправду правді, а не істині. «Не-правда» як невідповідність дійсності поєднує різні поняття: неправда, обман, нещирість, брехня тощо. Брехня як феномен мовленнєвої поведінки полягає у навмисному спотворенні дійсності. Передання неправдивої інформації є свідомим продуктом мовленнєвої діяльності, що має за мету ввести адресата в оману. Із позиції етики брехня, зазвичай, вважається ненормативною дією та оцінюється з боку оточуючих негативно. Як реакція на висловлення-брехню виникає мовленнєвий акт *звинувачення* (у «прямій» / «не-прямій» формі) тоді, коли продуцент *звинувачення* володіє протилежною інформацією чи переконаний на цей момент у тому, що його співрозмовник навмисно говорить неправду. Проте, в поле нашої уваги не потрапляє так звана «свята брехня», «брехня на благо», що мотивується альтруїстичними міркуваннями, не суперечить загальнолюдським цінностям та, з точки зору моралі, оцінюється позитивно. Отже, передумовою виникнення акту *звинувачення* в цьому контексті вважаємо навмисне обдурювання, брехню одного з партнерів комунікації.

У процесі дослідження фразеологічного фонду німецької мови були виявлені такі фразеологічні одиниці, що належать до тематичного поля «звинувачення в брехні»: *Lüge vergeht, Wahrheit besteht; wer einmal lügt, dem glaubt man nicht, und wenn er auch die Wahrheit spricht; wer lügt, der stiehlt; ein Lügner muß ein gutes Gedächtnis haben; der Lügner fängt sich selber in*

seiner Lüge; Betrug und List haben kurze Flügel; Lügen haben kurze Beine; wie gedruckt lügen; Lügen wie ein Landstreicher; Lug und Trug; jmdm. einen Bären aufbinden; jmdm. über den Löffel barbieren; jmdm. blauen Dunst vormachen; jmdm. Sand in die Augen streuen; einen Türken bauen; das Blaue vom Himmel herunter lügen; jmdm. die Hucke/Jacke voll lügen; lügen, dass sich die Balken biegen та ін.

Незважаючи на індивідуальні особливості, що властиві концептам, концептуальна картина світу різних народів в основному збігається. Так, у вищевказаних фразеологізмах присутні загальнолюдські знання про світ: брехати – це погано, що знаходить своє вираження як в німецьких прислів'ях – *Lügen haben kurze Beine; Betrug und List haben kurze Flügel*, так і в англійському – *lies have short legs / у брехні короткі ноги*, в російському – *у лжи ноги коротки*, в українських – *брехнею далеко не зайдеш; правда і з dna моря виринає, а неправда потонає*. Отже, досвід людства вказує як на розходження, так і на подібність у людській концептуалізації світу. Різниця цих німецьких фразеологізмів від таких в інших культурах пояснюється незбігом техніки вторинної номінації в різних мовах. Якщо враховувати, що ці фразеологічні одиниці засновані на образно-метафоричних смислах, то вони беруть участь у формуванні мовної картини світу та відрізняються культурно-національно [3, с. 84].

Негативна моральна якість – VERSCHWENDUNG (марнотратність) – фіксується у досліджуваних прикладах, що містять висловлення-звинувачення, стосовно грошей та власності. Марнотратність виявляється в нерозумній, непомірній чи надмірній, безладній витраті грошей, багатства. Концепт VERSCHWENDUNG (марнотратність) неможливо розглядати окремо від концепту SPARSAMKEIT (економність). Ці дві якості, економність та марнотратність, тісно пов'язані у німецькій мовній картині світу. Саме поруч, у протиставленні один одному, можна чітко побачити й збагнути їх основні властивості. Економність вважається типовою рисою німецького національного характеру. Випадки марнотратності, нерационального та неекономного витрачання грошей викликають у німецькому суспільстві негативну реакцію, що знаходить своє вираження у діалогах-звинуваченнях адресата, наприклад:

„Eine Katastrophe“

„Scott, du musst mir glauben. Diese Briefe sind nicht von mir!“

„Das ist ja wohl die Höhe!“ grölt Scott und haut mit der Generalsfaust auf den Tisch. „An dir ist ja alles Verschwendung. Die Kosten für deine Reise nach Afrika hätte das Unternehmen sich sparen können. Frechheit, dein Versagen auf jemand anderen abzuwälzen“ (Grube T. „Schau mir bloß nicht in die Augen“, S. 257).

Ця діалогічна єдність зображає *звинувачення* адресата в офіційно-діловій ситуації спілкування. Реципієнт *звинувачення* – працівниця прибуткового підприємства, яка влаштувала собі відрядження до Африки за рахунок фірми для реклами їхньої продукції. Адресант *звинувачення* – її безпосередній начальник, який невдоволений марнотратними діями своєї асистентки, що негативно позначились на бюджеті підприємства й не виправдало фінансові витрати. Таким чином, образ начальника з художнього твору уособлює в собі одну з характерних національних рис німецької ментальності – економність та негативне ставлення до марнотратності.

Для «непрямого *звинувачення*» марнотратної людини, за судження її вчинків, дорікання за недоцільні, марні, пусті витрати в німецькій мові існує чимало прислів'їв – нім. *wer den*

Pfennig nicht ehrt, ist des Talers nicht wert; wer den ersten Pfennig verschmäht, wird schwerlich den letzten bekommen → укр. з конію-ки карбованці робляться. У внутрішній формі прислів'їв, що відображають засудження марнотратної людини, містяться такі смисли, котрі надають їм культурно-національного колориту. Наприклад, назви грошових одиниць: талер – грошова одиниця, що була в обігу в північній німецькій державі з 1555 року, а потім у Пруссії, Саксонії, і пфеніг – розмінна німецька монета (порівн. копійка, карбованець в українському варіанті вищевказаних прислів'їв). Марнотратність концептуалізується також у значеннях німецьких ідіом – нім. *mit dem Geld um sich schmeißen; Geld hinauswerfen; etw. mit beiden Händen zum Fenster hinauswerfen; etw. auf die Straße werfen* → укр. *нусками зроти на вітер*. Процеси викидання грошей у вікно (*etw. zum Fenster hinauswerfen*) є прототипами марнотратної поведінки, промотування багатства, грошей, не рахуючи їх. «Викидати гроші у вікно» має значення «розбазарювати своє добро». Процес викидання грошей суб'єктом якості є алюзією на їх втрату. У французькій мовній картині світу, наприклад, марнотратність концептуалізується як процес «поїдання» свого добра, грошей: фр. *tant qu'il avait mangé la fortune de sa mère*, що є алюзією на зникнення грошей, багатства тощо [5, с.70]. Така різниця концептуалізації марнотратства у німецькій та французькій мовній картині світу є не випадковою й свідчить про специфіку осмислення фрагментів світу різними народами.

Концепт FAULHEIT (лінощі) як негативна моральна якість, що проявляється людиною у ставленні до роботи, виконанні певних дій, різко засуджується в німецькому суспільстві. Суб'єкт з ознакою *faul* (Faulenzer, Faulpelz) – ледача, бездіяльна, млява людина, яка має схильність уникати роботи, за всякчас проявляє лінощі – стає адресатом звинувачення з боку інших людей. Адже працюватість вважається ще однією з національних рис німецької ментальності, якій протиставляється негативна моральна якість – лінощі.

Щоб якнайповніше змалювати концепт FAULHEIT у німецькій мовній картині світу, вважаємо необхідним простежити те, як носії мови сприймають аналізовану якість та її суб'єкта на прикладі контекстів художньої літератури та фразеології. Розглянемо діалогічну єдність із твору Ф. Верфеля «Історія однієї служниці»:

„Fräul'n Teta, eine Volksgenossin wie Sie verhindert den menschlichen Fortschritt und den Sieg der Idee...“ *Die Köchin hatte geräuschvoll die Töpfe auf dem Herde hin- und hergerückt. Jetzt unterbrach sie jäh diese zornige Tätigkeit: „Wer ist Ihre Volksgenossin? Ich bin nicht Ihre Volksgenossin ... Und überhaupt, ich hab Sie mir gestern beim Kartoffelhäufeln angeschaut, Herr Bichler... Ein junger Mensch, der bei der Landarbeit einen Sessel braucht, um sich draufzusetzen wie im Büro, der kann nicht mitreden... Der versteht nichts von solchen Sachen... No, was sagst du, Burschi?...“* (Werfel F. „Die Geschichte einer Magd“, S. 21)

Наведений приклад ілюструє таку ситуацію: кухарка Тета звинувачує молодого працівника маєтку пана Біхлера, у відсутності снаги до роботи в полі, у пасуванні перед потребою зробити зусилля для продуктивного збору картоплі. Адресант звинувачення проводить аналогію між «важкою» роботою юнака під час збирання картоплі з роботою в бюро – *Ein junger Mensch, der bei der Landarbeit einen Sessel braucht, um sich draufzusetzen wie im Büro... / Молода людина, якій потрібен стілець для роботи по господарству, щоб сидіти на ньому як в бюро*. Непряма форма звинувачення адресата в лінощах характеризує мовця як

людину дотепну, непозбавлену почуття гумору, яка намагається висловити своє оцінне ставлення до негативної моральної якості юнака (лінощі) з іронічним відтінком. Отже, ледарі зазвичай викликають осуд та погане ставлення з боку оточуючих: за лінощі у соціумі дорікають, у них звинувачують.

Фразеологія розширює контури концепту FAULHEIT. Концепт цієї якості пов'язується у німецьких фразеологічних висловах із дієсловом «*liegen/лежати*», що буквально віддзеркалює стан бездіяльності, пасивності, неробства людини – нім. *auf der faulen Haut liegen; auf der faulen Bank liegen; aufs Faulbett liegen; auf der Bärenhaut liegen* → укр. ледарювати, байдикувати. Проте, зв'язок концепту «лінощі» з поняттям «лежати» не вважаємо національно зумовленою специфікою німецьких фразеологізмів, так як ідіоми такого типу відображають універсальні, загальнолюдські знання про властивості реалій. Українці, наприклад, про бездіяльну, ліниву людину говорять: *лежить як дубова колода; лежить як галушка; лежить як пес на стерві; лежить як кіт у запічку* тощо. Із наведених прикладів видно, що і в українській мовній картині світу концепт «лінощі» передається дієсловом «лежати», що входить до складу фразеологізмів, за допомогою яких мовець звинувачує адресата у байдикуванні, небажанні працювати.

У світі тварин прототипом ледаря в деяких культурах, як свідчать стійкі порівняння, є собака, наприклад: укр. *ховається від роботи як собака від мух*; ледачий / злилий як *пес*; англ. *lazy dog* (лінивий собака, нероба); білорус. *ушыцца у сабачую скуку* (стати ледачою людиною). Проте, слово «собака / Hund» не знаходимо серед німецьких фразеологізмів на позначення лінивої людини, ледаря, нероби. Собака в німецькій культурі асоціюється з бідолохою (*ein armer Hund*), пройдисвітом (*ein ausgekochter Hund*), з молодістю недосвідченою людиною (*ein junger Hund*), суворою, невблаганною людиною (*ein scharfer Hund*), з «тютюною», «мокрою куркою» / про людину (*ein schlapper Hund*), зі злодієм (*getroffener Hund bellt*), марнотратністю (*ewt. vor die Hunde werfen*) тощо. У східних культурах також не знаходимо порівнянь лінивої людини із собакою: натомість концепт «собака» пов'язують із поняттям «вірність» (Південний Китай), здатністю передчувати смерть людини (Північний Китай) та проганяти «злих духів» (Тайвань). Таким чином, слово «собака» конотує у різних народів різні ознаки, що свідчить про специфічність їхнього образного мислення.

Бажання досягти порядку у всіх сферах життя та діяльності проявляється в прагненні німців до перфекціонізму, тобто в намірі робити все якнайкраще [7, с.143]. Тому найменше відхилення від цієї життєвої позиції сприймається в німецькому суспільстві негативно й викликає невдоволення з боку оточуючих, що породжує конфліктно спрямовані ситуації зі «звинуваченням» адресата у припушенні помилок, прорахунків. Мова йде про відображення концепту «FEHLER» (помилка) в німецькій мовній картині світу. Розглянемо приклад із художнього твору:

„Du bist meiner Meinung nach stark überlastet. Deshalb wollte ich einen Teil der Aufgaben an Evelyns Department übertragen. Allerdings bin ich nach wie vor der Meinung, daß überlastete Mitarbeiter dem Unternehmen Schaden zufügen können!“

„Ach ja? Weil sie, wenn sie Magengeschwüre kriegen, plötzlich Mundgeruch haben, oder was?“

„Weil sie Fehler machen. Fehler, die ein Unternehmen den Ruf kosten können. Die gesamte Reputation. Und damit – Geld, viel Geld! Bis hin zum Ruin!“

„Scott, du solltest solche Behauptungen nicht aufstellen, wenn du sie nicht beweisen kannst. Das ist ja lächerlich“

„*Ich versuche herauszufinden, ob du der Firma gegenüber ein böswilliges Verhalten an den Tag legst oder ob du einfach nur nie wiedergutzumachende Fehler machst. Fehler!*“ (Grube T. „Schau mir bloß nicht in die Augen“, S. 272)

У наведеному фрагменті з роману Тіни Грубе «Тільки не дивись мені в вічі» спостерігаємо типову конфліктну ситуацію в офіційно-діловій сфері між менеджером парфумерної фірми Стелли та її шефом Скотом, який звинувачує її у невиконанні запланованого виробництва товару та припущенні низки помилок щодо організації цього процесу. Таке несерйозне ставлення до своїх обов'язків, неухважність, некомпетентність у справах досить швидко стає причиною звільнення працівників із посади (*hier ist deine fristlose Kündigung. In einer halben Stunde hast du dein Büro geräumt* (Grube, S. 257) або вирахування збитків підприємства з їхньої платні. Адже для німецької ментальності дуже важливо точно, чітко, безпомилково виконувати свою роботу, уникати помилок, навіть, на перший погляд, незначних (*wer kleine Fehler nicht acht't, hat's bald zu großem Laster gebracht*). Те, що часто засуджується в професійній діяльності в німецькому соціумі, може не помічатись і навіть пробачатись в українському / російському (укр. людині властиво помилятися; рос. на ошибках учатся).

Висновки. Отже, кожна мова по-своєму концептуалізує світ і має особливу картину світу. Мовна особистість повинна організувати зміст свого висловлювання відповідно до цієї картини світу, в чому й проявляється специфічно людське сприйняття світу, що зафіксоване в мові [3, с. 47]. Різні нації, користуючись різними інструментами концептотворення, формують різні картини світу, що є основою національних культур. Проведений аналіз фрагмента німецької мовної картини світу, пов'язаного з тематичним полем «звинувачення», не вичерпує досліджуваної проблематики. Перспективою подальшого дослідження вважаємо також детальне вивчення етнокультурних аспектів звинувачення як аксіологічно маркованої мовленнєвої ситуації, яка по-різному відображається в мовленнєвій поведінці носіїв різних лінгвокультур.

Література:

1. Арутюнова Н. Типы языковых значений. Оценка. Событие. Факт. Москва: Наука, 1988. 337 с.
2. Даниленко Л. Когнитивные аспекты языковой картины мира в сравнении с научной // Когнитивные аспекты языкового значения. Иркутск: ИГЛУ, 1997. С. 28–38.

3. Маслова В. Лингвокультурология. Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. Москва: Издательский центр «Академия», 2001. 208 с.
4. Новиков А., Ярославцева Е. Семантические расстояния в языке и тексте / Отв. ред. Телия В. Москва: Наука, 1990. 136 с.
5. Павлюк О. Категоризація негативних моральних якостей людини у французькій мовній картині світу: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.05/ Запоріжськ. держ. ун-т. Запоріжжя, 2003. 229 с.
6. Телия В. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц. Москва: Наука, 1986. С. 52.
7. Флакман А. Немецкий язык как отражение ментальности его носителей: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Новгородск. гос. ун-т. Нижний Новгород, 2005. 175 с.
8. Шрам А. Очерки по семантике качественных прилагательных (на материале современного русского языка). Ленинград: Изд-во ЛГУ, 1979. 134 с.
9. Geeraets D. The Oxford handbook of Cognitive linguistics of Cognitive Linguistics. Oxford: Oxford University Press, 2007. 1334 p. URL: <http://www.vyvevans.net/ReviewOfGeeraets&Cuyckens.pdf>.
10. Teubert W. Über den fragwürdigen Nutzen mentaler Konzepte // Von Intentionalität zur Bedeutung konventionalisierter Zeichen / K. Proost, E. Winkler. Tübingen: Narr, 2006. S. 289–323.

Король А. А. Прагматические и лингвокультурные особенности высказывания-обвинения в немецко-язычной картине мира

Аннотация. Статья посвящена проблеме исследования фрагмента немецкой языковой картины мира, связанного с тематическим полем «обвинение». Определяются и анализируются 4 концепта: LÜGE/ложь, VERSCHWENDUNG/расточительство, FAULHEIT/лень, FEHLER/ошибка, которые отождествляются с самыми частотными причинами обвинения адресата в немецком обществе.

Ключевые слова: высказывание-обвинение, концепт, языковая картина мира, фразеологизм, менталитет.

Korol A. Pragmatic and linguocultural accusation utterances features in the German-speaking world picture

Summary. The article deals with the problem of German-speaking world picture fragment researching closely related to the subject field “accusation”. Four concepts are singled out and analyzed: LÜGE, VERSCHWENDUNG, FAULHEIT, FEHLER; they are identified with the most common reasons of addressee accusation in German society.

Key words: accusation utterance, concept, language world picture, phraseological unit, mentality.